

August 24, 1968
**Information from Gen. D. Kyosev on Political
Situation in Greece**

Citation:

"Information from Gen. D. Kyosev on Political Situation in Greece", August 24, 1968, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 2, Record 3, File 343. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://wilson-center.drivingcreative.com/document/110570>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

КТО
ПРАВЛЕНИЕ I
№ А-2305
24-8
1968

Строго секретно!

Виз. № У

КДС - УПРАВЛЕНИЕ II

ДО НАЧАЛНИК

ВХ. № 16566 25 АВГ 1968 г.

II-ро УПРАВЛЕНИЕ КДС

Т У К

СПРАВКА

ОТНОСНО: Вътрешнополитическото
положение в Гърция.

СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"	
РАЗПОВЕРЕНО	
№ Рег. №	1165
ДТ	28.05.2004г.

Военият комитет на НАТО на сесията си през месец декември 1967 г. констатира, че политическото положение в района на Средиземно море се е променило в насока против интересите на западните страни. В подкрепа на това се посочва излизането на Франция от военната структура на НАТО и последвалата изолация на южния фланг, бързото увеличаване на съветския флот постоянно опериращ в Средиземноморието и доминиращото политическо влияние на СССР в арабския свет след агресията на Израел от м. юни 1967 г. Освен това се подчертава, че други фактори които са допринесли за влошаването на западната позиция в Средиземноморието са създаденото политическо напрежение в Гърция след военния преврат от м. април 1967 г., спорът между Гърция и Турция за Кипър и изтеглянето на английските войски от някои бази в този район.

Правителството на Г. ПАПАДОПУЛОС е с прозападна ориентация и многократно декларира своята вяност към НАТО. Действията на военната хунта, обаче създадоха и създават напрегната политическа обстановка в страната. Гърция в един от докладите разгледани на декемврийската сесия на НАТО се характеризира като "труден съюзник от политическа гледна точка". На същата сесия министрите на външните работи на ГФР и Италия изразиха безспокойството си във връзка с положението в югоизточното крило на НАТО. Те упрекнали представителя на Гърция, че понастоящем

неговата страна е най-слабото и най-уязвимото място на Североатлантическия пакт.

В горещитираният доклад се казва: "Западът, както и гръцкият народ имат интерес да се възстанови демокрацията, колкото е възможно по-бързо. От стратегическа гледна точка, обаче, поддържането на Гърция и нейните въоръжени сили в Съюза има голямо военно значение на Запада. Докладчикът смята, че тези два въпроса са от еднаква важност и, че страните-членки на Североатлантическия съюз, за да могат правилно да определят своята позиция, трябва да държат сметка и за единия и за другия фактор".

В НАТО и страните-членки на пакта има единна оценка и отношение към военния режим в Гърция. Разногласията произхождат от това на кой от "двата фактора" се дава по-голяма тежест - на "възстановяването на демокрацията" или на "стратегическото положение" на Гърция.

Министърът на отбраната на САЩ КЛИФЪРД през месец май 1968 г. заяви: "Задълженията възложени ни от нашите съюзници от НАТО са много по-важни от това какво правителство съществува в Гърция или какво мислим ние за него. Аз смятам, че ние можем да играем по-голяма роля в подпомагане на Гърция, да има конституционно правителство, ако продължава нашата военна помощ, отколкото ако я спрем".

В доклад на Комитета при Европейския съвет от 4.V.1968 г. установеният в Гърция режим се характеризира като диктатура на група военни без определена идеология, които възнамеряват да останат неопределено време на власт без да изменят по същество установения от тях режим. Докладчикът се опасява, че в гръцкия народ "можело да възникне враждебно чувство към американците и европейските си съюзници, ако в него се създаде впечатление, че те поддържат непопулярния режим и не покажат ясно своята позиция към него. Продължителният период на репресии и отсъствие на свобода могат да предизвикат реакции, от които да се възползват успешно малкото на брой но добре организирани комунисти". Според оценката на докладчика, съществува въз-

3.

възможност за мирен преход от диктатура към демокрация, но колкото по-напредък се продължи днешната обстановка, толкова повече растат възможностите за напрегнатост и трудно осъществяване на мирния преход". Докладчикът предлага да не се допусне военните ръководители да достигнат до момент, когато "върщане назад няма". Европейският съвет прие резолюция съгласно която Гърция може да бъде изключена съвсем или временно, да загуби своите права в Европейския съвет още през месец септември 1968 г., ако до това време не стане ясно, че обещанията дадени от представителите на настоящия гръцки режим не се изпълняват.

Президентът на Франция ДС ГОЛ отчита, че Гърция е навлязла в период на неустойчивост, която ако продължи може да засили опасността от възникване на криза в този район. При отслабване на режима ще се засилят претенциите и действията на Турция да реши кипърската криза със сила. При укрепване на военната хунта, което не е възможно без помощта на САЩ, ще се засили стремежът ѝ да възвърне своя престиг и потърси разрешение на кипърския въпрос също със сила.

Военната хунта и правителството на ПАПАДОНУЛОС проведоха редица политически и социални мероприятия, които създадоха предпоставки за по-продължително управление на страната от военните. Подобриха работата на стария бюрократически административен апарат, проявяват "загриженост" към изостаналите райони и тези пострадали от природни бедствия, обявиха 1-ви май за официален и задължителен празник, провеждат политика на ограничение върху търговските посредници и контрол на доходите на буржоазията, оповестиха опрощаване дълговете до 100 000 драхми, на 630 315 семейства, приеха закон за увеличение със 70% на земеделските пенсии, оповестиха опрощаване дребните дългове на гражданите към държавата, осигуряването на

4.

безплатни учебници на студентите и обезпечаване благопри-
ятни заеми на същите, оповестиха нови завишени таблици за
заплащане на свещениците и други. Проведоха мероприятия,
които създават известни предпоставки за социална опора
на режима.

Наред с това военните засилват терора в страната.
Продължават арестите на лица за незначителни прояви на не-
съгласие с режима. Проведени са редица съдебни процеси.
Органите за сигурност предприеха и някои терористични
действия по отношение на прогресивни лица. Засилена е дей-
ността на Батальоните за национална сигурност /ТБА/, кои-
то се явяват вече като един от факторите за подкрепа на
диктатурата в провинцията. Създаден е огромен полицейски
апарат, който се използва успешно за борба срещу против-
ниците на режима както в страната, така и извън нея.

Ръководителите на хунтата уволниха голяма част
и арестуваха привърженици на краля във въоръжените си-
ли. От общо 10 хиляди офицери в гръцката армия над 2000
са отстранени от заеманите от тях длъжности. Основно са
прочистени от промонархически настроени офицери гръцки-
те военноморски и военновъздушни сили. Арестувани са по-
литически лидери, включително и десни такива като РАЛС,
които се обявява в подкрепа на монархията. Под полицей-
ски надзор са проявите и дейността на бившите политичес-
ки дейци, включително десни привърженици на Съюза на Цен-
търа и ГРБ. Хунтата води активна контраразузнавателна
дейност сред офицерския корпус, полицейските органи и
висшите звена на държавния апарат. Особено значение се от-
дава на връзките между офицери и бивши политически дей-
ци. В системата на Централната разузнавателна служба на
Гърция /КНП/ е създадено ново управление със задача да
организира агентурна мрежа, която да работи в интерес на
хунтата и правителството.

Според зам. министър-председателя ПАТАКОС хунтата "ще се стреми да запази съществуващото положение още за две години, през което време ще създаде и укрепи "Национално християнска партия" и проведе парламентарни избори". Ръководителите на хунтата са уверени, че тяхното влияние сред масите ще нараства и при контрола на армията ще спечелят бъдещите избори.

С новата проект-конституция хунтата цели със закон да ликвидира буржоазните партии, БРП, Съюза на Центъра и прогресистите като лишава болшинството от депутатите на същите да бъдат избрани в бъдеще. Идрата на тези партии са техните парламентарни групи.

Правителството и хунтата успява да постигнат известна вътрешна стабилност на своето управление предимно чрез наследствени и диктаторски форми на управление и проведените от правителството политически, социални и икономически мероприятия с демаргетски обещания.

Ръководителите на хунтата подкрепяни от Пентагона и западните реакционни кръгове продължават да "доказват" необходимостта от твърд режим и да оправдават действията си, в резултат на което са спасили Гърция от "комунистическата опасност", насочена против интересите на НАТО и Запада. Те изтъкват и доказват своята вяроност и преданност към НАТО и САЩ.

ПАПАДОПУЛОС и "умерените" ръководители на военната хунта, обаче, се съобразяват с натиска от страна на САЩ, като провеждат мероприятия и търсят приемлива форма за диктаторско управление на страната. Те са готови да запазят монархията като форма за прикритие на режима. Преговорите за завръщането на креля чрез взаимен компромис продължават с активната подкрепа и пряко участие на САЩ. Действията на ПАПАДОПУЛОС и умерените ръководители от военната хунта в това направление се подкрепят от

6.

министра на външните работи ПИПИНИ ЛИС и промонархически настроените представители на хунтата.

Част от младшите офицери също е прозападна ориентация чиито представители са полковниците ЛПАДАС и ЛЕКАС, обаче са недоволни от "умерената" политика на ПАПАДОПУЛОС. Те се стремят към по-твърди действия, включително и физическа разправа с привържениците на ГКП и БДА; за безкомпромисно отхвърляне на монархията и за твърдост по отношение на Турция при решаването на кипърския въпрос. Привържениците са на продължителна и открита диктаторска форма на управление.

Напоследък постъпват данни за сериозни разногласия между министър-председателя ПАПАДОПУЛОС и началник щабе на националната отбрана генерал АНГЕЛИС. Последният не бил доволен от предоставената възможност на младшите офицери да оказват влияние върху политическия живот на страната и анархистичните им действия, които подкопавали дисциплината в армията. Действувал за укрепване на висшето военно ръководство на въоръжените сили и претендирал за по-големи права по отношение командването на въоръжените сили, издигането и раз местването на ръководните военни кадри. Стремил се да привлече на своя страна младите офицери, което създавало подозрение в ПАПАДОПУЛОС. Има данни за разногласия и между другите ръководители на военната хунта, като най-често се изтъкват тези между МАКАРЕВОС с ПАПАДОПУЛОС.

Разногласията в хунтата, които според някои данни се поощряват и от американците с цел оказване на натиск върху нея създават и съответни настроения във въоръжените сили. Напоследък има данни за появата на нелегални промонархически групи за съпротива във въоръжените сили и за появата на антиамерикански настроения сред някои от офицерите.

Разногласията в правителството и хунтата, обаче, се по частични въпроси предимно от вътрешната политика на правителството. Те не се отнасят до основните насоки на гръцката външна политика и са преодолими в настоящия момент, когато режимът води борба за своето утвърждаване. С подкре-

7.

пата на САТ през последните месеци се утвърждава умерената тенденция с изразител ПАПАДОПУЛОС. Връзките на американците с АНГЕЛИС и действията на последния, обаче, не изключват използването на същия при необходимост срещу ПАПАДОПУЛОС и другите ръководители на хунтата.

Подкрепата която САТ оказват на режима в Гърция и активната дейност на гръцките разузнавателни органи и полицейския апарат затрудняват обединението на антидиктаторските сили както в Гърция, така и извън нея. Противниците на режима се увеличават, но разногласията сред тях продължават.

Получи се разцепление в ръководството на ГКП, което доведе до дезорганизираност сред комунистите и привържениците на ВДА. Под влияние на прокитайски елементи сред някои леви среди намиращи се извън пределите на Гърция се засилват тенденциите за организиране на въоръжена борба на основата на терористични действия срещу режима. В страната е изграден и действа "Натриотичен фронт" за борба срещу диктатурата.

А. ПАΠΑΝДΡΕΥ се явява като основна фигура и ръководител на Съюза на Центъра в чужбина. Той се стреми да оглави борбата на силите обединяващи се против диктатурата и да създаде социалдемократическа партия. Същият се ползва с подкрепата на западните социалдемократически партии и правителства. А.ПАΠΑΝДΡΕΥ се стреми към установяване на контакт с отговорни фактори на социалистическите страни. Среди близки до него правят сондажи да му се помогне финансово и материално за организиране на въоръжена борба чрез изпращането на въоръжени групи в Гърция за подривна и терористична дейност срещу хунтата, за организиране на съпротива в армията и свлягане на режима. В Гърция е създадена от привърженици на Съюза на Центъра съпротивителна организация "Демократическа защита", която по някои данни не признава ръководството на А.ПАΠΑΝДΡΕΥ.

8.

Напоследък се забелязват тенденции за обединяване на прогресивните и буржоазно демократичните антидиктаторски сили. От сметките на "Патриотичния фронт" и официални документи на ГКП е видно, че е постигнато известно споразумение за единодействие между "Патриотичния фронт" и "Демократическа защита" за борба срещу военния режим. През м. или т. г. между А. ПАΠΑΝΔΡΕУ и АΝΤΩΝΙΟΣ ΒΡΕΛΛΑΚΙΣ е постигнато споразумение за единодействие между ПΑΚ /Общогръцкото освободително движение/ и "Патриотичния фронт".

Постигнатото единодействие между прогресивните и буржоазно демократични сили вън и вътре в страната все още не представлява реална заплаха за режима, въпреки откритите призови на А. ПАΠΑΝΔΡΕУ за въоръжена борба. Те не разполагат с достатъчно средства и влияние сред силите, които крепят режима.

Дясната партия Национален редизказен съюз /ΕΡΕ/ също не е единна. ΠΑΝΙΝΙΣΛΙΣ влезе в правителството на военните. ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ и ΡΑΛΙΣ са под арест. ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΣ и Γ.Λ. ΒΛΑΧУ намиращи се в чужбина се обявиха срещу диктатурата. Те се отнасят обаче резервирано към предлаганото им единодействие от страна на левите политически сили.

В началото на 1968 г. ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΣ и Γ.Λ. ΒΛΑΧУ стигнаха до извода, че ако десните политически сили отидат на компромис с военната хунта, съпротивата на гръцките прогресивни и демократични сили ще се засили. Това налагаше десницата да започне борба против военната хунта, за да изземе от ръцете на демократичните сили ръководството на борбата против диктатурата.

През м. или в Гърция се появиха лозунги в полза на краля и ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΣ като "спасители на нацията". Бившите политически дейци ΑΛΑΜΑΝΙΣ ΒΑΚΑΝΕΛΟΣ /от Съюза на Центъра/, ΚΙΝΙΟΤΑΚΙΣ /от отцепниците на Центъра/ и ΡΑΛΙΣ от ΕΡΕ излязоха с декларации пред западни вестници, че единственото разрешение на кризата в Гърция е завръщането на крал

10
КОНСТАНТИН и образуването на политическо правителство под председателството на КАРАМАНЛИС.

Десните сили, противници на диктатурата на военните имат на своя страна краля, недоволните и уволнени офицери подкрепящи монархията и влиятелни политически дейци на ЕРЕ и дясното крило на Съюза на Центъра. В подходящ за тях момент и обединение на силите могат да предприемат активни действия срещу режима на хунтата. Те ще се стремят да имат на своя страна подкрепата на САЩ. Последните ще използват тези сили при търсене разрешение на настоящата политическа криза в Гърция.

Обединението на антидиктаторските сили на левицата и Центъра вътре и вън от Гърция, обединението и активизирането на десните и промонархически сили и опитите за скрито пренасяне на оръжие в страната предизвикват безспокойство и нервност в гръцкото правителство.

След раздвижването на десните политически сили в полза на краля и КАРАМАНЛИС, правителството предприема мерки за тяхното разбиване наред със засилване репресиите срещу левите сили. В средата на м. юли военното правителство взе строги мерки срещу уволнени офицери-монархисти. По някои данни, около 1000 офицери-монархисти са интернирани по островите. Изказалите се в полза на краля и КАРАМАНЛИС бивши депутати са арестувани. Арестувани са още бившият министър от правителството на КАРАМАНЛИС, АНАСТАСЕУ, бившият секретар на КАМЕЛОПУЛОС, председателят на младежката организация на ЕРЕ и други. Усилено се издирва, за да бъде арестуван и изказалият се в полза на краля бивш министър и опозиционер от Съюза на Центъра МИКОТАКИС.

От началото на август гръцките органи на сигурност и полицейския апарат упражняват усилен контрол на влизачите и излизачите гръцки и чужди граждани. Те правят щателна проверка на влизачите превозни средства за предотвратяване незаконното внасяне на оръжие от западните страни, за което имат конкретни сигнали от своите контраразузнавателни органи.

Наред с това правителството провежда и политически мерки за успокояване на общественото мнение в Гърция - чужбина. То определя срок за провеждане на референдума, провежда политика изгодна на страните от НАТО - демонстрира желание да разреши въпросите си с Турция и другите балкански страни и се стреми да привлече към сътрудничество някои от бившите политически дейци.

Според министър-председателя ПАПАДОПУЛОС понастоящем около половината депутати от ЕРЕ са склонни да се присъединят към военните. Подобно било настроението и на някои политически дейтели от Съюза на Центъра. Според други данни, значителна част от бившите привърженици на А. ПАΠΑΝΔΡΕΟΥ, млади интелекенти и технократи били разочаровани от действията на съдия и се смятали като потенциална сила, която ще подкрепи режима на военните в бъдеще.

Ръководителят на дясната прогресистка партия ΜΑΡΚΕΖΙΝΙΣ се обявява в подкрепа на военния режим.

От горното е видно, че хунтата се страхува от действия среду нея както от ляво, така и от дясно. Тя не е уверена в собствените си редове, тъй като в нея съществуват противоречия. Това я принуждава да проявява нервност и взема конкретни мерки за предотвратяване на свалянето ѝ от власт.

Засилващата се борба на прогресивните и демократични сили от една страна и активизиралата се дейност на монархическите и десни сили създават напрежение във вътрешнополитическото положение на страната. Не са изключени в навечерието и след референдума промени от вътрешнополитически характер, които би провело самото правителство под натиска на САЩ или опити за смъкване на правителството по наследствен път.

Военната хунта и установената от нея диктатура в Гърция има подкрепата на ЦРУ и Пентагона и на някои от правителствата на страните от НАТО. Пападопулос и неговото правителство служат на техните интереси и цели в Средиземноморието и на Балканите.

1968 г.

София
 БР/М 1988 - 4 екз.
 Изготвил: 15256

НАЧАЛНИК I УПРАВЛЕНИЕ - КДС

Полковник: /п/ Д. Кьосев

В я р н о,

Н-К СЕКРЕТАРИАТ I УПР. КДС
 Полковник: [Signature]